

Seminarium
Postępy w Technice Wysokich Napięć
100. Rocznica Urodzin Profesora Stanisława Szpora
16 maj 2008

O PIORUNOCHRONY DLA DRZEW – POMNIKÓW PRZYRODY

Jerzy SUCHOCKI

Politechnika Gdańska, Katedra Wysokich Napięć, emeryt

Streszczenie: Proponuje się instalowanie piorunochronów typu lekkiego dla ochrony starych drzew – pomników przyrody.

Słowa kluczowe: piorunochrony, drzewa, pomniki przyrody

1. WYTYCZNE DLA OCHRONY DRZEW

Uszkodzenia drzew przez pioruny są powszechnie znane. Nie stosuje się jednak piorunochronów dla drzew, traktując ich uszkodzenia jako zjawisko naturalne, niepowodujące wyraźnych szkód ekonomicznych. Profesor Stanisław Szpora proponował w latach 60-tych zastosowanie piorunochronów na limbach w Tatrach, jednak nie uzyskał aprobaty Tatrzańskiego Parku Narodowego. Stanowisko takie można uzasadnić statusem parku, gdzie ogranicza się do minimum interwencje człowieka.

Ten argument nie powinien jednak decydować w przypadku drzew w parkach, szczególnie starych dębów pomników przyrody. Drzewa te, ze względu na swoją długowieczność są dość często uderzane przez pioruny, a skutki tych uderzeń są dotkliwe

Autor zna przypadek kilkusetletniego dębu w parku przy Nadleśnictwie Skorzęcin koło Gniezna. Dąb ten został uderzony przez piorun w roku 1947. Uszkodzenie, typowe dla uderzania pioruna, wydawało się niewielkie – oderwana drzazga o szerokości kilku centymetrów. Obecnie, po ponad 60 latach, drzewo nie zaleczyło tego skaleczenia. Co więcej szrama powiększyła się do szerokości ponad 30 cm, pień traci korę i rozpoczął się proces jego próchnienia (rys. 1). Choć drzewo będzie jeszcze prawdopodobnie żyło kilkadziesiąt a może i więcej lat, został przyspieszony proces jego usychania.

Takich uszkodzonych przez pioruny dębów można z pewnością znaleźć więcej. Niektóre z nich, np uznany za najstarsze drzewo w Polsce dąb Bartek koło Zagnańska, są leczone za pomocą plomb betonowych.

Można skutecznie chronić drzewa przed uszkodzeniem przez zainstalowanie na nich piorunochronów. Wystarczy piorunochron typu lekkiego, proponowany przez Profesora Szpora dla budynków wiejskich. Stosowany w tych piorunochronach drut stalowy o średnicy 3,5 mm okazał się wystarczająco odporny na prąd piorunowy, a w razie bardzo

mało prawdopodobnego uszkodzenie może zostać łatwo wymieniony. Drut taki będzie prawie niewidoczny, lekkie uchwyty mocujące wbite w pień nie uszkodzą drzewa. Piorunochron nie musi sięgać do wierzchołka drzewa, wystarczy ochrona głównego pnia. Koszt piorunochronu, łącznie z prostym uziomem, najlepiej prętowym, będzie niewielki.

Rys.1 Dąb uderzony przez piorun w roku 1947. Zdjęcie wykonano w roku 2006.

Stosowanie takich piorunochronów na drzewach – pomnikach przyrody wydaje się jak najbardziej celowe.

2. BIBLIOGRAFIA

1. Szpor S.: Attraction sélective de la foudre, rôle des résistances électriques. Rev. Gen. Electr. 1946, nr 1
2. Szpor S.: Piorunochrony wiejskie typu lekkiego – Сельские грозозащитные установки легкого типа. Zeszyty Naukowe Politechniki Gdańskiej, Elektryka IV 1960, nr 19
3. Szpor S.: Les dix ennemis du pin carpathique. Rocz. Dendr. 1973, vol. XXVII
Szpor S., Dytkowski E.: Badania skuteczności piorunochronów typu xxx

LIGHTNING PROTECTION FOR OLD TREES – MONUMENTS OF NATURE

Key words: Lighting arresters, trees- monuments of nature

In the paper author validates usefulness of installation the lightning arresters of light type for the protection of the old trees-the monuments of nature